

Marcin Strzelec
Karolina Kostera

Współpraca Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości z Polskim Związkiem Łowieckim – implikacje na rzecz bezpieczeństwa

Cooperation of the Academy of Justice with the Polish Hunting Association – security implications

Podjęta współpraca Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości z Polskim Związkiem Łowieckim objęła swoim działaniem szeroki zakres tematyczny. W ramach powołanych zespołów zainicjowano działania zmierzające do upowszechnienia kształcenia zdalnego. Rozwiązanie to było tym bardziej uzasadnione z uwagi na rozproszoną strukturę, liczebność członków oraz powstające potrzeby szkoleniowe. W artykule przedstawiono dotychczasowe rezultaty współpracy w zakresie wdrażania kształcenia zdalnego w Polskim Związku Łowieckim.

Słowa kluczowe: kształcenie zdalne, nowoczesne technologie, nauczanie hybrydowe, Moodle, e-learning, Polski Związek Łowiecki.

The cooperation of the University of Justice with the Polish Hunting Association covered a wide range of topics. As part of the appointed teams, activities were also initiated to popularize remote education. This solution was even more justified due to the dispersed structure, the number of members and the emerging training needs. The article presents the results of cooperation to date in the implementation of distance learning in the Polish Hunting Association.

Key words: remote learning, modern technologies, hybrid learning, Moodle, e-learning, Polish Hunting Association.

Wstęp

Proces bezpieczeństwa to nieustające poszukiwanie nowych, lepszych rozwiązań oraz procedur w odpowiedzi na zaistniałą sytuację czy zagrożenie. W dobie współczesnych uwarunkowań i wyzwań, które wiążą się z ryzykiem występowania niebezpieczeństw i zdarzeń nadzwyczajnych, nieodzownym wydaje się poszukiwanie współmiernych i adekwatnych reakcji na bieżące wydarzenia. Globalizacja zagrożeń (między innymi utożsamiana z odległościami pomiędzy zdarzeniem a możliwością reakcji) wymusza skuteczność działań we wszystkich obszarach ludzkiej egzystencji. Bezpieczeństwo to także poszukiwanie i dążenie do zapobiegania zdarzeniom, które mogą zagrażać życiu i zdrowiu innych ludzi. W tak pojmowane bezpieczeństwo doskonale komponuje się aspekt edukacji postrzegany i rozumiany jako kształcenie na rzecz wyższych idei i zapewnienie bytu społecznego. Szkolenie to również umiejętność przekazywania niezbędnej wiedzy z danego zakresu ukierunkowana na osiągnięcie założonego celu. Wobec współczesnych wyzwań i potrzeb, jak również wykorzystując obecne szanse i minimalizując efekt ryzyka, bardzo mocno zaznacza się wręcz wymóg wdrażania edukacyjnych treści poprzez kształcenie zdalne.

Współcześnie kształcenie zdalne stało się procesem bardzo powszechnym. Niewątpliwie przyczyniła się do tego sytuacja pandemiczna, która poniekąd wymusiła wdrożenie tej formy nauki do szkół, uczelni czy też innych instytucji, którym zależało na kontynuacji doskonalenia personelu. Ponadto, jak zaznacza Stanisław Juszczak, w „Pedagogice medialnej” kształcenie na odległość w Polsce staje się alternatywą dla bezpośrednio kształcenia synchronicznego, głównie dlatego, że nastąpiła potrzeba zwiększenia oferty edukacyjnej dla studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Coraz większa jest świadomość konieczności kształcenia (doksztalcania się lub samodoskonalenia) przez całe życie z uwagi na dezaktualizację wiedzy oraz umiejętności. Nastąpiła również konieczność zmian zawodowych kwalifikacji z uwagi na procesy restrukturyzacji zawodowej. Zatem kształcenie na odległość staje się dobrze ocenianą perspektywą w procesie powszechnego kształcenia czy doskonalenia się¹.

¹ S. Juszczak, *Edukacja na odległość*, [w:] B. Siemieniecki, *Pedagogika medialna*, Warszawa 2021, s. 258

Kształcenie zdalne jako forma podnoszenia kompetencji

Kształcenie zdalne jako proces podnoszenia kompetencji realizowany na odległość przy zastosowaniu nowoczesnej techniki informacyjnej jest m.in. jednym ze sposobów osiągania priorytetu edukacyjnego społeczeństwa informacyjnego, jakim jest edukacja całościowa.

Zastosowanie kształcenia zdalnego wpisuje się w idee Komisji Europejskiej, która poprzez wdrożenie mikrokompetencji chce stwarzać obywatelom warunki sprzyjające uczeniu się przez całe życie zarówno w kontekście edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej. Jak zaznacza Andrzej Rusak, aktualnie „edukacja przestaje być tylko prawem obywateli gwarantowanym przez instytucje oświatowe, staje się przede wszystkim aktywnością poszczególnych jednostek, które nieustannie kształcą się w sposób ciągły”². Kształcenie ustawiczne będące w centrum zainteresowania polityki Unii Europejskiej ukierunkowane jest na rozwój autonomii oraz poczucie odpowiedzialności ludzi poprzez wzmocnienie poczucia współuczestniczenia w procesach transformacyjnych w wielu dziedzinach życia.

Jak zauważają autorzy podręcznika pt. „Jak uczyć (się) zdalnie?”, proces kształcenia na odległość „odznacza się dużym potencjałem i jest odzwierciedleniem specyfiki współczesnego świata – cyfrowego, dynamicznego, skalowanego, modułowego, elastycznego i nieprzewidywalnego”³. W związku z powyższym należy pamiętać, iż stosowanie różnych form kształcenia zdalnego jest przedsięwzięciem złożonym, wieloaspektowym, przez co nie zawsze prostym do zaadaptowania w strukturach instytucji.

Józef Bednarek wymienia charakterystyczne cechy kształcenia zdalnego, np.: dostosowanie do możliwości i potrzeb odbiorcy, brak rozbudowanej infrastruktury kształceniowej, szersze niż w przypadku kształcenia stacjonarnego możliwości wyboru form oraz metod kształcenia, oraz przekazu i komunikacji, a także zastosowanie równych mediów informacyjnych⁴.

Firmy bądź instytucje, które decydują się na wdrożenie e-learningu, zauważają, że jest on uzasadniony ekonomicznie, ponieważ eliminuje

² A. Rusak, *Informacja i wiedza w życiu współczesnych społeczeństw – od poliprofesjonalizacji do edukacji ustawicznej*, [w:] W. Horyń, J. Maciejewski, *Andragogika w ujęciu interdyscyplinarnym*, Wrocław 2007, s. 62.

³ H. Woźniak, Staruch M., Jurek M., Wereda W., Zaskórski P., *Jak uczyć (się) zdalnie?*, Warszawa 2020, s. 23-24.

⁴ J. Bednarek, *Multimedia w kształceniu*, Warszawa 2012, s. 212.

bądź minimalizuje koszty delegacji czy też transportu; dodatkowo standaryzuje treści i nabywane umiejętności, co oznacza, że szkolenie zawsze jest przeprowadzone identycznie, bez różnic w metodyce czy przekazywanych treściach merytorycznych. E-learning oszczędza czas pracy, co oznacza, że pracownik może szkolić się w najdogodniejszym dla niego momencie, w taki sposób, że nie zaniedbuje obowiązków służbowych. Ponadto nie ogranicza tematyki kursów do konkretnych dziedzin, pozwala na monitorowanie wyników szkolenia w czasie rzeczywistym oraz motywuje pracownika, ponieważ na każdym etapie widzi on, jakie wyniki osiąga⁵.

Podejmując temat kształcenia na odległość, istotne jest, aby wskazać istniejące standaryzacje systemowe. Marlena Plebańska w książce *E-learning. Tajniki edukacji na odległość* wyróżnia trzy podstawowe klasy rozwiązań systemów kształcenia na odległość:

1. System LMS (Learning Management System), który umożliwia tworzenie profili uczestników, analizę postępu ich pracy, zarządzanie treściami szkoleniowymi oraz administrację i raportowanie.
2. System LCMS (Learning Content Management System) to system, który daje możliwość tworzenia, przetwarzania, lokalizowania oraz dostarczania treści e-szkoleń. Dodatkowo umożliwia realizowanie kursów w trybie asynchronicznym dla dowolnej liczby uczestników. Wspiera także takie procesy, jak przeprowadzanie testów, prowadzenie certyfikacji, profilowanie użytkowników oraz kontrolowanie ich interakcji z obiektami kursu, tak aby mógł zostać zastosowany zindywidualizowany tok nauczania.
3. LCS (Live Communication System) – systemy te wspomagają nie tylko sam proces szkolenia, lecz przede wszystkim procesy zdalnej komunikacji⁶.

Najpopularniejszą platformą wykorzystującą system LMS jest platforma Moodle **Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment** (Modularne Obiektowo Zorientowane Środowisko Nauczania). Aplikacja ta dostępna w przeglądarkach internetowych pozwala tworzyć kursy internetowe i nimi zarządzać⁷.

Główne właściwości platformy Moodle to:

- **oprogramowanie w charakterze Open Source** – oznacza to, że jest udostępniany bezpłatnie zgodnie z powszechną licencją publiczną

⁵ M. Plebańska *E-learning. Tajniki edukacji na odległość*, Warszawa 2011, s. 14.

⁶ M. Plebańska *E-learning. Tajniki edukacji na odległość*, Warszawa 2011, s. 36.

⁷ W. Rice, *Tworzenie serwisów e-learningowych z Moodle 1.9*, Gliwice 2010, s. 19.

GPL. Każdy ma dostęp do pełnego kodu źródłowego i może w nim czynić potrzebne zmiany;

- **dostępność w przeglądarkach internetowych** – nie wymaga instalowania jakiegokolwiek oprogramowania na komputerze użytkownika. Wymaga tylko dostępu do sieci internetowej;
- **prostota w obsłudze dla użytkowników** (w szczególności dla kursantów) – korzystający z platformy może posiadać podstawowe umiejętności obsługi przeglądarki internetowej, specjalistyczna wiedza nie jest wymagana;
- **modułowa budowa** – podział na tematy czy też moduły czyni ją uporządkowaną i łatwą w tworzeniu kursów oraz dodawania do nich treści. W literaturze możemy znaleźć kilka podziałów szkoleń e-learningowych z względu na ich formę. Dzięki temu doświadczamy ich różnorodności oraz zindywidualizowanej formy pod kątem potrzeb zarówno organizacji, jak i samego uczestnika.

Z uwagi na formę przekazu możemy wyróżnić szkolenia o:

- formie podawczej – materiał dydaktyczny stanowią: prezentacje multimedialne, nagrania audio bądź video, pliki. Odbiorca szkolenia sam przyswaja treści, bez bezpośredniego kontaktu z prowadzącym kurs bądź innymi uczestnikami.
- formie interaktywnej – materiały zaaplikowane na platformie są urozmaicone różnego rodzaju interaktywnymi formami kształcenia. Ta forma wymaga od uczestnika czynnego udziału oraz zaangażowania.
- formie współpracy – umożliwia współdziałanie dwóch lub większej liczby osób. Skupia się na wymianie informacji poprzez fora, sesje dyskusyjne, laboratoria czy konferencje na żywo⁸.

Z punktu widzenia trybu uczestnictwa wyróżniamy:

- formę asynchroniczną, która opiera się głównie na samokształceniu. Uczestnik szkolenia korzysta z materiałów w dowolnym czasie oraz o preferowanej przez niego porze.
- formę synchroniczną – pomimo iż użytkownicy łączą się z różnych miejsc, następuje to w tym samym czasie. Forma ta umożliwia kontakt z prowadzącym szkolenie w czasie rzeczywistym, np. w trakcie spotkań, tzn. wirtualnych grup/klas.
- formę mieszaną (blended learning) – polega na połączeniu nauczania tradycyjnego wraz z kształceniem na odległość.

⁸ M. Plebańska *E-learning. Tajniki edukacji na odległość*, Warszawa 2011, s. 15.

M. Plebańska wskazuje również podziały ze względu na tryb dostępu: forma off-line, kiedy to użytkownik pobiera materiały z systemu bez konieczności permanentnego podłączenia z portalem szkoleniowym; forma on-line, w której to połączenie z platformą szkoleniową jest wymagane jako stałe.

Należy pamiętać, że przy wyborze form ważne jest kierowanie się potrzebami grupy docelowej odbiorców, ich rozproszenia terytorialnego oraz poziomu kompetencji. M. Plebańska dokonała również podziału szkoleń e-learningowych ze względu na model opracowywania kursów. Mogą one być gotowe, personalizowane czy dedykowane⁹.

Proces uczenia się powinien łączyć ze sobą istotę ciągłego uczenia się w sposób tradycyjny, jak i on-line. Szkolenie powinno odpowiadać potrzebom, celom oraz oczekiwaniom jego uczestników. W zakresie kultury uczenia się szkolenie powinno dawać poczucie, że jest ono integralną częścią pracy, które służy zespołowemu formułowaniu problemów, poszukiwaniu rozwiązań oraz podejmowaniu wspólnych refleksji. Stąd właściwie przygotowane szkolenie on-line powinno zawierać treści merytoryczne przygotowane w kontekście środowiska pracy, tak aby uczestnik szkolenia stopniowo nabywał oraz rozszerzał zdobytą już wiedzę, a także doświadczenie.

Z punktu widzenia instytucji, w której funkcjonuje kształcenie zdalne, nie sposób nie podjąć tematu dydaktyki kształcenia zdalnego, która związana jest z kształceniem człowieka dorosłego, problemami nauczania technologii informacyjnej oraz specyfiką nauczania na odległość¹⁰. Stąd Maciej Tanaś zwrócił uwagę, że szczególnie dydaktyczna użyteczność technologii informacyjnej bazuje na: polisensoryczności, tzn. pobudzaniu wielu zmysłów, multimedialności, czyli łączeniu wielu mediów, komunikacyjności pojmowanej jako zapewnienie łączności pomiędzy ludźmi, symulacyjności, tzn. możliwości stwarzania sytuacji rzeczywistych w celach szkoleniowych, wirtualizacji – możliwości tworzenia fikcyjnej rzeczywistości oraz interaktywności, tj. zapewnieniu dialogu¹¹.

Alan Clarke w książce „E-learning. Nauka na odległość” wskazuje punkty, od jakich zależy powodzenie e-learningu. Swoje spostrzeżenia opisuje z punktu widzenia odbiorcy, będzie to zatem: wiara w siebie i swój sukces, pozytywne nastawienie do nauki, motywacja, aby osiągnąć

⁹ M. Plebańska *E-learning. Tajniki edukacji na odległość*, Warszawa 2011, s. 16-17.

¹⁰ J. Bednarek, E. Lubina, *Kształcenie na odległość. Podstawy dydaktyki*, Warszawa 2008, s. 87.

¹¹ M. Tanaś, *Pedagogika @ środki informatyczne i media*, Kraków 2004, s. 37.

założony cel, umiejętności efektywnego komunikowania się, a także współpracy z innymi oraz kompetencje informatyczne, tj. takie, które umożliwią korzystanie z technologii teleinformatycznej¹².

Wykorzystanie kształcenia zdalnego w podnoszeniu kompetencji funkcjonariusz Służby Więziennej

Służba Więzienna jest umundurowaną i uzbrojoną formacją apolityczną podległą Ministrowi Sprawiedliwości¹³.

Jest to formacja o zhierarchizowanej strukturze z jednostkami rozporoszonymi na terenie całego kraju. Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej podlega piętnaście Okręgowych Inspektoratów Służby Więziennej, które nadzorują funkcjonowanie 120 jednostek penitencjarnych (informacja według stanu na dzień 1 kwietnia 2021 r.¹⁴), w których zatrudnionych jest niespełna 29 000 funkcjonariuszy i pracowników¹⁵.

W kontekście zadań stawianych przed Służbą Więzienną, tj. prowadzenia oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności, wykonywania tymczasowego aresztowania w sposób zabezpieczający prawidłowy tok postępowania karnego, ochrony społeczeństwa przed sprawcami oraz zapewnienia w zakładach karnych i aresztach śledczych porządku i bezpieczeństwa, odpowiednio zdobywana wiedza personelu więziennego stanowi niezbędny fundament do prawidłowej realizacji wskazanych czynności.

Dbłość o właściwy i profesjonalny poziom wyszkolenia pracowników jest ważnym elementem funkcjonowania każdej organizacji, korporacji czy instytucji. Służba Więzienna w specyfice swojego funkcjonowania również dba o ten obszar, zarówno w wymiarze podstawowych szkoleń, jak i specjalistycznych, dedykowanych konkretnym pionom.

Ostatnie lata funkcjonowania formacji przyniosły zmiany w systemie i sposobie szkolenia, związane m.in. z modyfikacją struktury oraz

¹² A. Clarke, *E-learning. Nauka na odległość*, Warszawa 2004, s. 15.

¹³ Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1064).

¹⁴ Miesięczna Informacja Statystyczna za wrzesień 2021 r. Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej, znak: BIS.0332.15.2021.MM (dostęp: 8.11.2021).

¹⁵ Roczna Informacja Statystyczna za rok 2020, Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej, znak: BIS.0332.17.2020.AP.(dostęp: 15.07.2021).

przeznaczenia jednostek szkolących¹⁶. Założeniem reformy kształcenia było zwiększenie kompetencji oraz profesjonalizmu personelu więziennego¹⁷, w szczególności profesjonalizmu kadry kierowniczej Służby Więziennej.

W celu realizacji postulatów związanych z reformą szkolenia, na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 20 lipca 2018 r. powołano do istnienia pierwszą uczelnię Służby Więziennej – Szkołę Wyższą Wymiaru Sprawiedliwości (nosząca poprzednio nazwę: Wyższa Szkoła Kryminologii i Penitencjarystyki w Warszawie). Statutowym celem funkcjonowania uczelni jest przygotowanie funkcjonariuszy (także innych formacji) do zadań związanych z pełnieniem służby, kształcenie osób cywilnych, a także przyszłych kadr organów wymiaru sprawiedliwości oraz innych służb odpowiadających za bezpieczeństwo publiczne.

Oferta uczelni daje możliwość podjęcia studiów:

- stacjonarnych I stopnia przeznaczonych dla funkcjonariuszy Służby Więziennej w służbie kandydackiej na kierunku „Penitencjarystyka”,
- niestacjonarnych I stopnia na kierunku „Penitencjarystyka” (zarówno dla funkcjonariuszy SW, pracowników więziennictwa, jak i innych osób),
- stacjonarnych I stopnia w zakresie bezpieczeństwa,
- stacjonarnych II stopnia w zakresie „Penitencjarystyka” w służbie kandydackiej, które stanowią kontynuację realizowanych obecnie studiów.

Ponadto uczelnia realizuje kształcenie na studiach podyplomowych: „Penitencjarystyka” dla kandydatów na oficerów Służby Więziennej, „Ochrona ludności”, „Zarządzanie jednostkami organizacyjnymi”, przeznaczone dla funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz „Mediacje i sprawiedliwość naprawcza”, a także „Dowodzenie działaniami specjalnymi”. Od 1 października 2021 r. w Szkole Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości rozpoczęto kształcenie na kierunku „Prawo” – na stacjonarnych, bezpłatnych studiach prawniczych o profilu praktycznym, w ramach jednolitych studiów magisterskich.

Zastosowanie metod kształcenia zdalnego w realizacji programów studiów, szkoleń zawodowych, szkoleń specjalistycznych lub doskonalenia zawodowego jest jedną z dróg nabywania oraz utrwalania wiedzy.

¹⁶ J. Werbiński, *Może się zdarzyć, że będę musiał strzelić do człowieka*. „Polska the Times – Głos Wielkopolski – Magazyn” 2014, s. 3.

¹⁷ Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2155>, s. 1, (dostęp: 15.07.2021).

Wykorzystanie e-learningu czy b-learningu w obecnej sytuacji pandemicznej nie wstrzymuje i nie ogranicza przebiegu szkoleń istotnych z punktu widzenia potrzeb szkoleniowych oraz kadrowych w ramach funkcjonowania całej Służby Więziennej.

Działalność szkoleniowa w Polskim Związku Łowieckim

Polski Związek Łowiecki jest zrzeszeniem osób fizycznych – myśliwych, a także prawnych – kół łowieckich działającym na podstawie ustawy Prawo łowieckie oraz statutu uchwalonego przez Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego. Obecnie w Polskim Związku Łowieckim zrzeszonych jest 128 500 członków (dane z 1.11.2021 r.), w tym 4200 kobiet, 2705 kół łowieckich.

Struktura organizacyjna Polskiego Związku Łowieckiego jest złożona oraz hierarchicznie uporządkowana. Zgodnie z wewnętrznymi aktami zrzeszenie działa na szczeblach: krajowym, okręgowym i lokalnym. Na szczeblu krajowym ustanowiono następujące organy: Krajowy Zjazd Delegatów, Naczelną Radę Łowiecką, Zarząd Główny, który podlega Łowczemu Krajowemu oraz Kapitułę Odznaczeń Łowieckich. Na szczeblu okręgowym wyróżnia się: okręgowy zjazd delegatów, okręgowe rady łowieckie oraz zarządy okręgowe. Istotną rolę odgrywają również powołane na szczeblu krajowym oraz okręgowym Polskiego Związku Łowieckiego organy właściwe w sprawach postępowań dyscyplinarnych: Główny Sąd Łowiecki oraz okręgowe sądy łowieckie. Ponadto powołano głównego rzecznika dyscyplinarnego, okręgowych rzeczników dyscyplinarnych, organy kontroli wewnętrznej (Główna Komisja Rewizyjna i okręgowe komisje rewizyjne)¹⁸.

Odwołując się do aktualnego kształtu zrzeszenia, warto zapoznać się z jego genezą. Historia polskiego zorganizowanego łowiectwa sięga do okresu rozbiorowego. Pierwszą organizacją łowiecką na ziemiach polskich było Towarzystwo Łowcze powstałe w 1860 r. w Wielkim Księstwie Poznańskim. Kolejnym było Miejskie Towarzystwo Myśliwskie, które zostało powołane w 1862 r. we Lwowie. Dziewięć lat później założono Towarzystwo Lisowieckie. Następnie powstały trzy inne organizacje: Towarzystwo Myśliwskie im. Św. Huberta we Lwowie, Towarzystwo Myśliwskie

¹⁸ M. Micińska-Bojarek, *Łowiectwo. Aspekt humanitarno-prawny*, Poznań 2014, s. 26-27.

w Stanisławowie i Towarzystwo Myśliwskie w Rzeszowie. Po odzyskaniu niepodległości powstał w Poznaniu w 1920 r. Polski Związek Myśliwych. Stopniowo doszło do zjednoczenia organizacyjnego. W 1923 r. zorganizowano zgromadzenie organizacyjne Centralnego Związku Polskich Stowarzyszeń Łowieckich, który prawnie nie był stowarzyszeniem myśliwych, lecz związkiem stowarzyszeń myśliwych. W 1929 r. przekształcono nazwę na Polski Związek Stowarzyszeń Łowieckich. W 1936 r. zmieniono związek stowarzyszeń w związek osób licznych (myśliwych) i przyjęto nazwę Polski Związek Łowiecki. Wtedy to pojawiła się myśl, aby każdy polujący miał obowiązek przynależności do tego związku. Nie została ona jednak zrealizowana i aż do II wojny światowej zrzeszanie myśliwych było dobrowolne. Pierwsze kroki zmierzające do reaktywacji Polskiego Związku Łowieckiego podjęto w 1944 r. W styczniu 1945 r. zarejestrowano w Lublinie statut związku, który proklamował obowiązek należenia do PZŁ wszystkich polujących. Normatywne potwierdzenie zasady obowiązkowej przynależności polujących do Polskiego Związku Łowieckiego nastąpiło w pierwszym powojennym akcie prawnym, jakim był dekret z 29 października 1952 r. o prawie łowieckim¹⁹.

W Ustawie Prawo Łowieckie (art. 32 ust. 5.) określono pięć warunków przynależności do PZŁ. Członkami mogą zostać osoby pełnoletnie, posiadające pełnię praw publicznych, wykazujące niekaralność za przestępstwa wymienione w Prawie łowieckim, a także takie, które nabyły uprawnienia do wykonywania polowania oraz złożyły deklarację i uiściły wpisowe²⁰.

Zadania Polskiego Związku Łowieckiego zostały ujęte w art. 34 Ustawy Prawa Łowieckiego, należą do nich:

- prowadzenie gospodarki łowieckiej,
- troska o rozwój łowiectwa i współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju populacji zwierząt łownych i innych zwierząt dziko żyjących,
- pielęgnowanie historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa,

¹⁹ *Łowiectwo w Wielkopolsce*, red. A. Przybylski, Piła 2004, s. 14-15.

²⁰ Art. 34 ust. 5 Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz.U.2020.0.1683).

- ustalanie kierunków i zasad rozwoju łowiectwa, zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierząt łownych,
- czuwanie nad przestrzeganiem przez członków Polskiego Związku Łowieckiego prawa, zasad etyki, obyczajów i tradycji łowieckich,
- prowadzenie dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego,
- organizowanie szkolenia w zakresie prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego,
- prowadzenie i popieranie działalności wydawniczej i wystawienniczej o tematyce łowieckiej,
- współpraca z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi,
- wspieranie i prowadzenie prac naukowych w zakresie gospodarowania zwierzyną,
- prowadzenie i popieranie hodowli użytkowych psów myśliwskich i ptaków łowczych,
- podejmowanie działań mających na celu zwalczanie i zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych zwierząt łownych,
- realizacja innych zadań zleconych przez ministra właściwego do spraw środowiska²¹.

Zapisy art. 42 ust. 3-7 ustawy prawa łowieckiego określają trzy rodzaje uprawnień do wykonywania polowania: uprawnienia podstawowe, uprawnienia selekcyjne, a także uprawnienia sokolnicze²².

Uprawnienia podstawowe nadają prawo do odstrzału zwierząt łownych, z wyjątkiem samców zwierzyny płowej (łośie, jelenie, daniele, sarny). Aby uzyskać zezwolenie, należy odbyć roczny staż w kole łowieckim lub ośrodku hodowli zwierzyny, odbyć szkolenie przeprowadzone przez Polski Związek Łowiecki, zakończone wynikiem pozytywnym, a także zdać egzamin przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

Uprawnienia selekcyjne nadają prawo do odstrzału wszystkich zwierząt łownych, a więc także samców zwierzyny płowej. Warunkiem uzyskania uprawnień jest posiadanie uprawnień podstawowych przez co najmniej 3 lata, odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki, a także złożenie egzaminu z wynikiem pozytywnym.

Uprawnienia sokolnicze nadają prawo do łowienia zwierzyny z pomocą ptaka łowczego. Aby uzyskać uprawnienia należy mieć uprawnienia

²¹ Art. 34 Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz.U.2020.0.1683).

²² Art. 42 Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz.U.2020.0.1683).

podstawowe, odbyć szkolenie przeprowadzone przez Polski Związek Łowiecki oraz złożyć egzamin z wynikiem pozytywnym.

Szkolenie dla kandydatów na członków PZŁ

Kandydat odbywa szkolenie, na którym zdobywa wiedzę praktyczną i teoretyczną z dziedziny łowiectwa. Istnieje możliwość uczestnictwa w kursie jeszcze w trakcie odbywania stażu, jednak do samego egzaminu przystąpić można jedynie po zakończeniu stażu.

Ramowy program szkolenia obejmuje znajomość:

- przepisów ustawy prawo łowieckie i aktów wykonawczych do niej,
- przepisów ustawy o broni i amunicji i aktów wykonawczych do niej,
- struktury organizacyjnej Polskiego Związku Łowieckiego,
- zasad i warunków wykonywania polowania,
- zasad ochrony przyrody i podstawowych gatunków zwierząt objętych ochroną gatunkową,
- listy gatunków zwierząt łownych, ich biologię oraz okresy polowań na poszczególne gatunki,
- budowy oraz dozwolonych rodzajów broni i amunicji myśliwskiej, budowy i wykorzystania przyrządów optycznych w łowiectwie – oraz innych elementów podstawowego wyposażenia myśliwskiego,.
- zasad bezpiecznego i skutecznego posługiwania się bronią myśliwską,
- podstawowych chorób zwierząt łownych i sposobów ich rozpoznawania,
- kynologii myśliwskiej,
- zasad etyki, kultury i tradycji łowieckich z uwzględnieniem języka łowieckiego oraz sygnalistyki myśliwskiej, kulturotwórczej roli – łowiectwa, historii łowiectwa,
- zasad obchodzenia się z upolowaną zwierzyną, użytkowania dziczyzny i preparowania trofeów,
- zasad prowadzenia gospodarki łowieckiej z uwzględnieniem zasad ekologii, w tym zasad kształtowania i odnawiania korytarzy ekologicznych,
- zasad i sposobów udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach²³.

²³ <https://www.pzlow.pl/jak-zostac-mysliwym/> (dostęp: 19.11.2021).

Egzaminy dla kandydatów na członków PZŁ

Warunki przeprowadzania egzaminu reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania (Dz.U. z dnia 13 stycznia 2010 r.).

Egzamin składa się z trzech części: egzaminu pisemnego, ustnego oraz sprawdzianu strzeleckiego, który odbywa się na strzelnicy i obejmuje ocenę praktycznych umiejętności strzeleckich oraz znajomość zasad bezpiecznego i skutecznego posługiwania się bronią.

Aby rozszerzyć swoje uprawnienia na możliwość polowania na wszystkie gatunki łowne w Polsce, należy przed właściwą komisją egzaminacyjną PZŁ zdać egzamin, po wcześniejszym odbyciu kursu dla selekcyonerów. Uprawnienia selekcyонера można nabyć, posiadając uprawnienia podstawowe przez co najmniej 3 lata.

Kurs dla myśliwych do uzyskania uprawnień selekcyonerskich obejmuje wykłady z:

- znajomości kryteriów odstrzału selekcyjnego zwierzyny płowej i muflonów,
- biologii, ze szczególnym uwzględnieniem behawioru rozrodu zwierzyny płowej, w tym wzrostu i rozwoju poroża z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych i genetycznych,
- znajomości zasad prawidłowego gospodarowania populacjami zwierzyny płowej,
- zasad praktycznej oceny wieku zwierzyny płowej przed i po strzale,
- zasad oceny prawidłowości odstrzału oraz wyceny medalowej trofeów,
- zasad bezpiecznego i skutecznego strzelania do zwierzyny płowej, przystrzeliwanie broni wyposażonej w optyczne przyrządy celownicze,
- zasad i sposobów udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.

Zgodnie z zapisami Statutu Polskiego Związku Łowieckiego będącego załącznikiem do uchwały XXIV Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego z dnia 16 lutego 2019 roku, członkowie zrzeszenia są obowiązani do stałego podnoszenia wiedzy łowieckiej²⁴.

²⁴ Statut_PZŁ_z_zalacznikami_1-3.pdf (pzlow.pl) (dostęp: 19.11.2021).

Platforma szkoleniowo-edukacyjna Polskiego Związku Łowieckiego

Biorąc pod uwagę potrzeby szkoleniowe oraz dotychczasowy charakter realizacji szkoleń w Polskim Związku Łowieckim, a także zaplecze merytoryczne, infrastrukturalne oraz doświadczenie kadry Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości, w ramach podjętej współpracy postanowiono wdrożyć narzędzie służące upowszechnieniu kształcenia zdalnego.

Powołany do tego celu zespół kadry naukowej Szkoły Wyższej Wymiaru Sprawiedliwości oraz przedstawiciele z Polskiego Związku Łowieckiego, w ramach inicjatywy wyznaczył sobie następujące cele:

- 1) wdrożenie platformy e-learningowej,
- 2) zaprojektowanie kursów dedykowanych szkoleniu PZŁ,
- 3) przetestowanie kursów dedykowanych szkoleniu PZŁ,
- 4) przygotowanie dokumentacji – opracowanie wewnętrznych dokumentów regulujących korzystanie z platformy,
- 5) szkolenia techniczne dla członków PZŁ,
- 6) szkolenia metodyczno-techniczne dla członków PZŁ.
- 7) uruchomienie kursów on-line,
- 8) ewaluacja kursów on-line,
- 9) wnioski i rekomendacje.

Platforma Szkoleniowo Edukacyjna Polskiego Związku Łowieckiego, która powstała, została oparta na systemie Moodle. Wiele aspektów przemawiało za wyborem tej opcji. Decydując się na zastosowanie tego właśnie narzędzia, kierowano się zarówno funkcjonalnościami, jakie oferuje aplikacja, jak i prostotą w obsłudze dla użytkowników oraz administratorów, a także bezpłatną dostępnością w przeglądarkach internetowych. Platforma przyjęła formę wizualną zbliżoną do grafiki strony internetowej Polskiego Związku Łowieckiego. Jej strukturę podzielono na części: szkolenia dedykowane Polskiemu Związkowi Łowieckiemu, szkolenie metodyczno-techniczne dla koordynatorów, a także według zarządów okręgowych właściwych miastom, łącznie 49 obszarów do indywidualnego zastosowania. Dodatkowo użytkownicy platformy mogą korzystać z czytelnicy, w której zamieszczane będą materiały ogólnodostępne, niewymagające klucza dostępu.

W listopadzie 2021 r. przeszkolono wskazanych przez poszczególne zarządy koordynatorów, którzy będą odpowiedzialni m.in. za organizację

kursów on-line w okręgach czy administrowanie kontami użytkowników. Rola tych osób będzie niezwykle istotną z uwagi na fakt, iż to oni jako pierwsi będą kontaktować się w głównej mierze z potencjalnym odbiorcą szkolenia.

Ponadto w trakcie realizowanego przedsięwzięcia zadbano o regulacje wewnętrzne w zakresie wdrożonej platformy. We współpracy z przedstawicielami Polskiego Związku Łowieckiego opracowano treści regulaminów czy instrukcji dostępu do poszczególnych kursów. Koordynatorzy okręgowi po szkoleniu otrzymali również „Instrukcję dla prowadzących zajęcia na platformie Moodle Polskiego Związku Łowieckiego”.

Pilotażowy kurs pierwszej pomocy przedmedycznej

W ramach drugiego etapu prac na platformie zamieszczono zaprojektowany na potrzeby Polskiego Związku Łowieckiego „Pilotażowy kurs z pierwszej pomocy przedmedycznej”. Szkolenie on-line miało charakter asynchroniczny. Zrealizowano dwie edycje tego szkolenia – I edycja od 22 czerwca do 6 sierpnia 2021 r., II edycja od 23 sierpnia do 23 września 2021 r. Pierwszy kurs z wynikiem pozytywnym ukończyło 105 osób, natomiast drugi również z wynikiem pozytywnym ukończyły 44 osoby.

Szkolenie składało się z ośmiu bloków tematycznych podzielonych na dwie części: medyczną oraz psychologiczną. Dotyczyły one tematów:

1. Prawne aspekty pierwszej pomocy.
2. Niedrożność dróg oddechowych.
3. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa.
4. Padaczka.
5. Bandażowanie.
6. Krwotoki oraz zaopatrywanie ran.
7. Automatyczny defibrylator zewnętrzny.
8. Blok psychologiczny: reagowanie w sytuacjach ekstremalnych.

Treści merytoryczne kursu opracowali wykładowcy z Instytutu Społecznych Podstaw Penitencjarystyki – mjr Marta Jabłońska oraz mjr Jacek Jasiński. Materiał merytoryczny został przedstawiony w różnych formach multimedialnych tak, aby w sposób atrakcyjny wizualnie przekazać istotne treści.

Po każdej edycji kursu następowała jego ewaluacja. Uczestnicy I edycji – „Pilotażowym kursie z pierwszej pomocy przedmedycznej” – ocenili

kurs on-line pod kątem merytorycznym i wizualnym bardzo wysoko. Niemal wszyscy (89,8%) zarekomendowaliby uczestnictwo w kursie innym osobom zaangażowanym w działania Polskiego Związku Łowieckiego.

Po zakończonych dwóch edycjach nastąpiło spotkanie podsumowujące, w trakcie którego dokonano analizy wyników ankiet, a co za tym idzie – wniosków oraz rekomendacji do kolejnych edycji. Z uwagi na dużą wartość merytoryczną kursów zdecydowano się na ich kontynuację, powiększając grupę docelową odbiorców. Zaproponowano, aby w kolejnych kursach zostały rozszerzone treści nawiązujące do realnych zagrożeń, z jakimi mogą spotkać się myśliwi, np. ukąszeń przez żmiję. W toku dyskusji ustalono także, że niektóre treści zostaną ograniczone, np. teoria dotycząca padaczki. Przedstawiciele Polskiego Związku Łowieckiego zwrócili się również z postulatem do swoich władz o umożliwienie nakręcenia dodatkowych filmów o charakterze szkoleniowym z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w warunkach polowań.

Podsumowanie

Dynamika zmian na świecie wymusza permanentną konieczność rozwijania posiadanych już kompetencji czy nabywania nowych. Pomimo że łowiectwo można traktować jako pasję, to sposób jego prowadzenia, poczucie odpowiedzialności za siebie, innych i zwierzęta wymaga posiadania wiedzy oraz specjalistycznych umiejętności. Raz pozyskana wiedza w wąskim zakresie może okazać się niewystarczająca. Wdrożenie elementów kształcenia zdalnego do procesu szkolenia w Polskim Związku Łowieckim to pierwszy krok do zapewnienia ponad 20 tysiącom pasjonatów myślistwa dostępu do aktualnej wiedzy, którą można nabywać według własnych możliwości oraz preferencji czasowych. Wyniki prowadzonych prac, konsultacji oraz zebranych opinii świadczą o potrzebie dalszego rozwijania narzędzia, jakim jest Platforma Szkoleniowo Edukacyjna Polskiego Związku Łowieckiego. Autorzy artykułu sugerują powstanie niezależnej komórki w Zarządzie Głównym Polskiego Związku Łowieckiego, a pracownicy tej komórki będą odpowiedzialni za tworzenie kont użytkowników, autoryzację kont zakładanych samodzielnie przez użytkowników, nadawanie i odbieranie użytkownikom uprawnień do dostępu do platformy; zapewnianie pomocy technicznej użytkownikom platformy; organizację szkoleń z obsługi platformy dla zewnętrznych wykładowców

czy trenerów, wspieranie prowadzących kursy w tworzeniu materiałów, dbanie o estetykę i optymalny wygląd platformy. PACE zespołu mogłyby być wspierane przez komórkę informatyczną ds. IT w zakresie zapewniania ciągłej pracy platformy; zapewniania bezpieczeństwa i integralności danych przetwarzanych poprzez wykonywanie aktualizacji platformy, wykonywanie kopii zapasowych, wykonywanie aktualizacji wersji pakietów usług systemowych oraz systemu operacyjnego, na którym uruchomiona jest platforma, zapewnienie bezpiecznego i wydajnego dostępu do platformy z sieci Internet.

Biorąc pod uwagę skalę potencjalnych odbiorców szkoleń, zadbanie o właściwy dobór personelu zarządzającego platformą wydaje się być pomocny oraz słuszny. Podjęta inwestycja może służyć całej instytucji w dłuższej perspektywie.

Właściwe wydaje się też rozszerzenie praktykowanych do tej pory szkoleń stacjonarnych o elementy kształcenia zdalnego. Szersze zastosowanie szkoleń mieszanych (blended learning), tj. łączących formy tradycyjne z kształceniem za pomocą nowych technologii, może sprzyjać budowaniu nawyku ciągłego doskonalenia się, zwłaszcza że istnieje pogląd, iż funkcjonujący model organizacyjny łowiectwa jest optymalny. Jednocześnie zarządzana organizacja ułatwia koncentrację wiedzy, a także doświadczenia oraz środków dla skutecznego gospodarowania zasobami. Ponadto ma wpływ na utrzymanie prawidłowej dyscypliny przy wykonywaniu polowań²⁵. Przy projektowaniu szkoleń e-learningowych warto zadbać również o dostosowanie treści oraz formy przekazu do wieku odbiorców.

W opinii autorów współpraca z przedstawicielami Polskiego Związku Łowieckiego była cennym doświadczeniem, które poprzez skalę przedsięwzięcia ma szansę stawać się nowym źródłem zdobywania oraz aktualizacji wiedzy bardzo istotnej z punktu widzenia zadań realizowanych przez zrzeszenie. Niewątpliwym atutem, jaki wypłynął w trakcie spotkań z przedstawicielami Polskiego Związku Łowieckiego, było to, że duża część z nich uczestniczyła już w szkoleniach on-line, a niektórzy z nich samodzielnie projektowali oraz prowadzili kursy on-line w miejscach niezwiązanych z instytucją łowiecką. Warto zatem zadbać o potencjał zarówno osobowy, jak i infrastrukturalny, jaki posiada Polski Związek Łowiecki.

²⁵ R. Paczusi, *Prawo ochrony środowiska*, Bydgoszcz 2000, s. 263.

Kształcenie zdalne to niewątpliwa korzyść tak dla nadawców, jak i odbiorców. Na odległość buduje interakcję i przyczynia się do skutecznego przekazywania danych treści. Niewątpliwie jako nowa forma doskonalenia przyczynia się do podwyższania poziomu bezpieczeństwa publicznego poprzez podnoszenie kompetencji i umiejętności odbiorców (w tym przypadku myśliwych). Powoduje to tym samym, że społeczne poczucie bezpieczeństwa będzie nie tylko czymś fikcyjnym, lecz także namacalnym i autentycznym.

Bibliografia

- Bednarek J., Lubina E., *Kształcenie na odległość. Podstawy dydaktyki*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Bednarek J. *Multimedia w kształceniu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.
- Clarke A., *E-learning. Nauka na odległość*, Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 2004.
- Czarkowski J., *E-learning dla dorosłych*, Difin, Warszawa 2013.
- Czarkowski J., Malinowski M., Strzelec M., Tanaś M., *Zdalne kształcenie akademickie dorosłych w czasie pandemii*, DiG, Warszawa 2020.
- Horyń W., Maciejewski J., *Andragogika w ujęciu interdyscyplinarnym*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007.
- Micińska-Bojarek M., *Łowiectwo. Aspekt humanitarno-prawny*, Wydawnictwo Naukowe Silva Rerum, Poznań 2014.
- Morańska D., Ciesielka M., Jędrzejko M. Z., *Edukacja w cyfrowym świecie. Edukacja 4.0*, Toruń 2020.
- Paczuski R., *Prawo ochrony środowiska*, Branta. Oficyna Wydawnicza, Bydgoszcz 2000.
- Penkowska G., *Meandry e-learningu*, Difin, Warszawa 2010.
- Plebańska M., *E-learning. Tajniki edukacji na odległość*, Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2011.
- Przybylski A., *Łowiectwo w Wielkopolsce*, Wydawnictwo Zachodni Poradnik Łowiecki, Piła 2004.
- Rice W., *Tworzenie serwisów e-learningowych z Moodle 1.9*, Helion, Gliwice 2010.
- Siemieniecki B., *Pedagogika medialna*, Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2021.
- Tanaś M., *Dydaktyczny kontekst kształcenia na odległość*, [w:] M. Tanaś (red.), *Pedagogika @ środki informatyczne i media*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Warszawa – Kraków 2004.
- Werbiński J., *Może się zdarzyć, że będę musiał strzelić do człowieka*, „Polska the Times – Głos Wielkopolski – Magazyn”, Poznań 2014.
- Woźniak H., Staruch M., Jurek M., Wereda W., Zaskórski P., *Jak uczyć (się) zdalnie?*, CeDeWu, Warszawa 2020.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (t.j. Dz.U.2020.0.1683).
- Ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1064).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie uprawnień do wykonywania polowania.

Źródła internetowe:

Miesięczna Informacja Statystyczna za wrzesień 2021 r. Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej, znak: BIS.0332.15.2021.MM (dostęp: 8.11.2021).

Roczna Informacja Statystyczna za rok 2020, Ministerstwo Sprawiedliwości i Centralny Zarząd Służby Więziennej, znak: BIS.0332.17.2020.AP, (dostęp: 15.07.2021).

Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2155>, (dostęp: 15.07.2021).